

ZPE/.../.../24/KSW

Warszawa, 25 lipca 2025 r.

Pan
Henryk Kiepura
Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Edukacji Narodowej

Szanowny Panie Ministrze,

nawiązując do ustaleń ze spotkania grupy roboczej ds. postępowań dyscyplinarnych nauczycieli działającej w ramach Zespołu do spraw Pragmatyki Zawodowej Nauczycieli w dniu 26 czerwca 2025 r., Związek Nauczycielstwa Polskiego niniejszym odnosi się do propozycji rozwiązań prawnych zgłoszonych przez przewodniczących komisji dyscyplinarnych dla nauczycieli.

Postulaty od 1 do 7 i 127 - art. 75 ust. 2a Karty Nauczyciela (w tym dodanie ust. 3a – 3d)

Zdefiniowania wymaga pojęcie „dobro dziecka”. Ma ono zasadnicze znaczenie w kwestii możliwości lub obowiązku zawieszenia nauczyciela w obowiązkach i możliwości wszczęcia postępowania, jeśli udzielono kary porządkowej. w związku z powyższym, dalsze funkcjonowanie tego pojęcia jako niedookreślonego nie jest właściwe. Biorąc pod uwagę, że w tym zakresie również ingeruje się w konstytucyjne prawo do wolności wykonywania pracy, należy zmienić stan prawny, w którym nie jest

jasno określone, kiedy w te prawa trzeba ingerować. Dodać należy, że prawa ucznia wynikające ze statutu szkoły są mylone z prawami dziecka.

Odnosząc się do wszystkich postulatów związanych z obecnym brzmieniem tego przepisu w pierwszej kolejności podtrzymujemy wielokrotnie wyrażane stanowisko, że przepis ten (w tym pojęcie „dobro dziecka”) należy doprecyzować. Katalog praw i dóbr dziecka jest katalogiem otwartym, zatem niemalże każde zachowanie (również zaniechanie) nauczyciela może być kwalifikowane, jako naruszające prawo i dobro dziecka. Biorąc pod uwagę treść art. 85t ust. 2 Karty Nauczyciela, dodatkowo należy zauważyć, że każdy taki czyn (z otwartego katalogu) jest obligatoryjną podstawą zawieszenia nauczyciela w obowiązkach i wstrzymania wypłaty dodatków do wynagrodzenia.

Pozytywnie opiniujemy propozycję wydłużenia terminu na zgłoszenie wniosku do komisji dyscyplinarnej.

Podtrzymujemy stanowisko, w myśl którego **obowiązkowym** elementem występującym przed postępowaniem wyjaśniającym i dyscyplinarnym, winno być rzetelne przeprowadzenie procedury wyjaśniającej i próby „mediacji” na poziomie szkoły (lub innego postępowania naprawczego). z tego względu, zmiany wymaga treść art. 75 ust. 2a Karty Nauczyciela. Powinna ona polegać na tym, że o podejrzeniu popełnienia przez nauczyciela czynu naruszającego prawa i dobro dziecka dyrektor szkoły, a w przypadku podejrzenia popełnienia takiego czynu przez dyrektora szkoły - organ prowadzący szkołę, zawiadamia rzecznika dyscyplinarnego jedynie w uzasadnionych przypadkach, jeśli postępowanie wyjaśniające na poziomie szkoły (swego rodzaju „postępowanie naprawcze”) nie doprowadziło do naprawienia sytuacji wyjaśnienia spraw spornych oraz swego rodzaju „pojednania”.

Postulaty nr 8–10 - art. 85mm Karty Nauczyciela (propozycja dodania przepisu dot. mediacji) i § 49 Rozporządzenia w sprawie szczegółowego trybu [...]

Odnosząc się do propozycji wprowadzenia do przepisów Karty Nauczyciela instytucji mediacji, generalnie pozytywnie odnosimy się do zaproponowanych rozwiązań (jednak nie do zaproponowanego brzmienia zapisów w KN oraz rozporządzeniu)

z zastrzeżeniem, że wynik mediacji powinien być wiążący dla rzecznika dyscyplinarnego i komisji dyscyplinarnej. Uważamy, że ugoda powinna być co do zasady zatwierdzana (np. przez komisję dyscyplinarną). Odmowa zatwierdzenia ugody (w całości lub w części) powinna być uzasadniona **jedynie** tym, że jest ona sprzeczna z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa, a także gdy jest niezrozumiała lub zawiera sprzeczności. Do rozstrzygnięcia pozostaje kwestia ujęcia mediacji w ostateczne zapisy odpowiednich aktów prawnych. Nie przesądzamy również o trybie kierowania spraw do mediacji a także rekrutowania mediatorów, jak to zapisano w propozycjach

Co do uwagi, że dyrektor powinien być zobowiązany do zawiadomienia o popełnienia czynu naruszającego prawa i dobro dziecka, nawet po rozwiązaniu stosunku pracy uważamy, że obowiązek ten istnieje w obecnie obowiązujących przepisach Karty Nauczyciela. Art. 75 ust. 2a nie wskazuje bowiem, że wymieniony w tym przepisie obowiązek ustaje po rozwiązaniu stosunku pracy.

Postulat nr 11 - art. 15 ust. 2 i 6 Prawa oświatowego

Odpowiedzialności dyscyplinarnej podlegają wyłącznie nauczyciele w rozumieniu art. 3 pkt 1 Karty Nauczyciela i ten stan prawny winien być utrzymany. Osoba zatrudniona na podstawie art. 15 ustawy Prawo oświatowe nie jest nauczycielem, nie spełnia wymogów, o których mowa w art. 9 ust. 1 Karty Nauczyciela, nie można odnosić do niej zatem obowiązków określonych w Karcie i wyciągać konsekwencji za ich nieprzestrzeganie.

Postulat nr 12 - art. 85 ust. 1 i 2 Karty Nauczyciela

Pozytywnie opiniujemy propozycję doprecyzowania przepisu poprzez wskazanie krótkiego terminu na wszczęcie postępowania wyjaśniającego liczonego od wydania polecenia przez wojewodę. Uważamy też, że **równocześnie z wszczęciem postępowania wyjaśniającego**, nauczyciel winien być zawiadamiany o wszczęciu tego postępowania.

Warto również rozważyć, czy **wszczęcie postępowania wyjaśniającego nie powinno odbywać się na mocy postanowienia rzecznika** o wszczęciu tego postępowania.

Postulaty nr 13, od 15 do 17, 57, od 73 do 75, od 84 do 89, od 91 do 94 - art. 85 ust. 3-5 oraz art. 85s Karty Nauczyciela

Co do zasady pozytywnie opiniujemy pomysł wprowadzenia nowych rozwiązań prawnych w przypadku czynów nauczyciela o niskiej szkodliwości i w przypadku, gdy zainteresowany wyraził skruchę. Uważamy, że takie sprawy nie powinny uruchamiać postępowania dyscyplinarnego i być rozstrzygane na wcześniejszym etapie. Uważamy jednak, że nie należy dodawać nowej kary dyscyplinarnej do katalogu kar, ustanowionego w art. 76 ust. 1 Karty Nauczyciela. Nasze stanowisko wynika z tego, że kara dyscyplinarna (niezależnie od jej surowości) niesie ze sobą określone konsekwencje obejmujące w praktyce m. in. możliwość ubiegania się o nagrodę lub przyznanie dodatku motywacyjnego oraz niemożność brania udziału w konkursie na kandydata na dyrektora. Dlatego też stoimy na stanowisku, że w sprawach mniejszej wagi warto wprowadzić warunkowe umorzenie postępowania (pamiętając o warunkach dotyczących niskiej szkodliwości i wyrażeniu skruchy). w takim przypadku postępowanie powinno być umorzone (nauczyciel byłby uznany za niekaranego) pod warunkiem niepopelnienia w okresie próby kolejnego deliktu dyscyplinarnego (do dyskusji pozostawiamy jaki maksymalny okres próby można wprowadzić).

W tym przypadku, za szczególnie istotne uważamy, aby warunkowe umorzenie postępowania (wiążące się z uznaniem winy sprawcy) winno zastępować wymierzenie kary dyscyplinarnej i uniemożliwić jej wymierzenie w okresie próby przy braku popełnienia kolejnego deliktu.

Do rozważenia pozostawiamy kolejną przesłankę warunkowego umorzenia postępowania, jaką powinno być, w naszym przekonaniu, pojednanie się z pokrzywdzonym i wdrożenie postępowania naprawczego.

Szczególną uwagę zwracamy na postulat nr 16. Odnosimy się pozytywnie do propozycji, aby przesłanki wskazane w tym punkcie były podstawą do umorzenia postępowania wyjaśniającego.

Postulaty nr 14 i 19 – art. 85 ust. 3a i 85g ust. 4 Karty Nauczyciela

Uważamy te propozycje za nieuzasadnione i nie widzimy w tym zakresie potrzeby zmiany przepisów. Art. 85 ust. 3a mówi bowiem o niemożności złożenia wyjaśnień z powodu głównie niezdolności do pracy z powodu choroby lub z innych usprawiedliwionych przyczyn (np. urlopu dla poratowania zdrowia). Natomiast art. 85g ust. 4 Karty Nauczyciela mówi o odmowie złożenia wyjaśnień lub nieusprawiedliwionym niestawieniu się na przesłuchanie. Uregulowane są zatem w tych przepisach zupełnie inne instytucje.

Postulaty nr 18 i 65 – art. 85f ust. 1 Karty Nauczyciela

Negatywnie opiniujemy propozycję zmiany przepisów w tym zakresie. Zwracamy uwagę, że postulat ten zdaje się być niekonsekwentny z praktyką funkcjonowania rzeczników i komisji dyscyplinarnych. Występują bowiem sytuacje, kiedy umorzenie postępowania przygotowawczego przez prokuratora nie skutkuje umorzeniem postępowania wyjaśniającego ani dyscyplinarnego. Zdaniem rzeczników i komisji inne bowiem są podstawy odpowiedzialności karnej i dyscyplinarnej. Skoro tak, to obligatoryjne zawieszanie postępowania dyscyplinarnego na czas postępowania karnego, toczącego się o ten sam czyn, nie jest uzasadnione.

Odnieśliśmy się pozytywnie do proponowanej zmiany, gdyby rzecznik i komisja dyscyplinarna byli związani ustaleniami poczynionymi w postępowaniu wyjaśniającym lub postępowaniu karnym.

Postulaty nr 20 i 58 – art. 85b ust.1 pkt 2 lit. a Karty Nauczyciela oraz § 11 ust. 1 Rozporządzenia

Nie rozumiemy na czym miałyby polegać zmiana w przepisach, czyli o wprowadzenie jakiego konkretnego brzmienia miałyby chodzić, zdaniem przewodniczącej komisji

dyscyplinarnej. Naszym zdaniem § 11 ust. 1 rozporządzenia jest spójny z art. 85 ust. 4 pkt 1 Karty Nauczyciela. Jednak, aby uniknąć złej (wskazywanej przez przewodniczących) interpretacji § 11 ust. 1 rozporządzenia, proponujemy dostosowanie określeń stosowanych w rozporządzeniu do zapisów ustawy Karta Nauczyciela, np. na:

*„Jeżeli dowody zebrane w postępowaniu wyjaśniającym **potwierdzają popełnienie przez nauczyciela, którego dotyczy to postępowanie, czynu uchybiającego godności zawodu nauczyciela lub obowiązkom o którym mowa [...].**”*

Postulaty nr 21 i 22 – art. 85d Karty Nauczyciela

W naszej ocenie obrońca powinien być obligatoryjnie obecny przy przesłuchaniu świadków, którzy w dniu przesłuchania nie ukończyli 18 lat – na etapie postępowania wyjaśniającego. Chodzi o to, aby obrońca był zawsze wyznaczany z urzędu w sytuacji, gdy świadkowie są niepełnoletni a nauczyciel nie wyznaczył własnego obrońcy (ponieważ np. go nie stać na niego), zarówno na etapie postępowania wyjaśniającego jak i postępowania dyscyplinarnego, niezależnie od wnoszonej przez rzecznika dyscyplinarnego kary.

Jednocześnie uważamy, że utrzymana powinna zostać zasada, iż nauczyciel może korzystać z pomocy maksymalnie dwóch obrońców. Popieramy natomiast postulat, aby wyraźnie wskazać, że limit liczby obrońców dotyczy również postępowania wyjaśniającego.

Postulaty nr 23 i 117

Negatywnie opiniujemy propozycję wprowadzenia wzoru o wszczęcie postępowania wyjaśniającego, skoro ustawa nie zawiera wymogów formalnych takiego wniosku. Osoba, która ma podejrzenie popełnienia przez nauczyciela deliktu dyscyplinarnego winna przede wszystkim wskazać jaki czyn uważa za naganny. Takiego elementu nie da się jednak ująć w żadnym udostępnianym publicznie wzorze. w naszej ocenie formułowany postulat wynika raczej z niewłaściwej praktyki spowodowanej różną interpretacją przepisów, niż z rzeczywistej potrzeby.

Z tych samych względów negatywnie odnosimy się do wzoru decyzji o zawieszeniu nauczyciela w pełnieniu obowiązków.

Postulaty nr 24 i 25 - § 17 Rozporządzenia

Zdecydowanie pozytywnie odnosimy się do postulatu **zmiany treści § 17 ust. 2 pkt 2** Rozporządzenia. Przepis ten prowadzi do irracjonalnej sytuacji polegającej na tym, że rzecznik dyscyplinarny nie dopatrył się w ogóle podstaw do wnioskowania o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, a w **postępowaniu wszczętym, na skutek odwołania musi „oskarżać” nauczyciela o te czyny, których popełnienia nie uprawdopodobniono w postępowaniu.** Dodatkowo, postępowanie dyscyplinarne prowadzone na skutek decyzji wydanej w trybie odwoławczym **toczy się przy braku zarzutów stawianych nauczycielowi, ponieważ rzecznik ich nie sformułował** (nie skierował uprzednio wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego i wydał postanowienie o umorzeniu postępowania wyjaśniającego. w tej sytuacji całkowicie nie wiadomo o jakie czyny jest oskarżany nauczyciel, zatem o jakie okoliczności rozpytywać świadków i w jaki zakresie prowadzić postępowanie dowodowe.

Postulat nr 26

Nie możemy odnieść się do tej uwagi, ponieważ nie wskazano którego przepisu konkretnie dotyczy i jak, zdaniem autora, przepis miałby brzmieć albo jaką kwestię dokładnie należy uregulować.

Postulaty od 27 do 35 - § 18 ust. 2 Rozporządzenia

Pozytywnie odnosimy się do propozycji wyrażonych w punktach 27 – 35. Termin na decyzję w przedmiocie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego na skutek wniosku rzecznika, winien być wydłużony do 10 dni roboczych albo 14 dni kalendarzowych. Umożliwi to bardziej rzetelne podejście do wniosku rzecznika dyscyplinarnego i lepsze rozpoznanie jego zasadności.

Postulat nr 36 - § 18 ust. 4 Rozporządzenia

W ocenie ZNP nie ma powodów, dla których po rozwiązaniu stosunku pracy, dyrektor dotychczasowej szkoły, winien posiadać wiedzę co do przebiegu postępowania wyjaśniającego i dyscyplinarnego. Po zakończeniu pracy w danej szkole, nie jest dla jej dyrektora istotne, ani to jaką karę proponuje rzecznik, ani to w jaki sposób postępowanie się zakończyło, ponieważ nie ma to żadnego przełożenia na rozwiązany stosunek pracy.

Postulat nr 37 - § 18 ust. 5 Rozporządzenia

Pozytywnie odnosimy się do tej propozycji. Uważamy, że dyrektor powinien posiadać informację o wnioskowanej wobec nauczyciela karze dyscyplinarnej i o tym, czy zarzucany czyn narusza prawo i dobro dziecka. Wynika to z tego, że np. jeśli nauczyciel został, decyzją dyrektora zawieszony, proponowana przez rzecznika kara, wpływa na możliwość kontynuowania zawieszenia (art. 85t ust. 2 Karty Nauczyciela). w naszej ocenie **dyrektor powinien mieć jednak wyłącznie widzę o tych dwóch okolicznościach** (proponowana kara i czy dotyczy naruszenia prawa i dobra dziecka). **Nie powinien mieć jednak dostępu do treści całego wniosku** o wszczęcie postępowania wraz z uzasadnieniem.

Postulat 38 - § 21 ust. 4 Rozporządzenia

Zdaniem ZNP proponowana zmiana jest niezasadna. Do rozpraw w postępowaniu dyscyplinarnym należy się przygotować, aby obronę prowadzić w sposób rzetelny. Skrócenie terminu na zawiadomienie o rozprawie, zwłaszcza że odbywają się one bez dłuższego uprzedzenia, znacznie utrudnia nauczycielowi realizację prawa do obrony. Należy mieć również na względzie w takiej sytuacji (prowadzenia postępowania dyscyplinarnego) brak możliwości korzystania z urlopu w wybranym przez siebie terminie oraz organizację pracy placówki.

Postulaty od 39 do 42 oraz 70 - § 23 ust. 3 Rozporządzenia oraz art. 85h ust. 3 Karty Nauczyciela

Pozytywnie opiniujemy propozycję zmiany przepisów w ten sposób, aby nie było obowiązkowe odczytywanie zeznań świadków złożonych w postępowaniu wyjaśniającym. Opinię pozytywną **warunkujemy** wprowadzeniem jednocześnie zmiany przepisów polegającej na tym, że protokół z przesłuchania świadków będzie z urzędu przesyłany obrońcy obwinionego i nauczyciela, którego dotyczy postępowanie wyjaśniające. Za pilne uważamy w związku z tym wzmocnienie administracyjne i techniczne pracy komisji dyscyplinarnych i rzeczników dyscyplinarnych.

Podtrzymujemy nasze stanowisko, że postępowania powinny być w pewnym stopniu przeniesione do systemu teleinformatycznego. Obecnie wgląd do akt, dostęp do informacji o terminach, protokołach rozpraw jest wyłącznie w formie osobistego wglądu, bez możliwości uzyskania odpisu. Konieczne jest czasochłonne fotografowanie akt po uzgodnieniu telefonicznym terminu, kiedy będzie to możliwe (pod warunkiem dodzwonienia się do wykonujących inne czynności przewodniczących składu orzekającego). Dodatkowo rodzi trudności logistyczne, bo wymaga obecności w siedzibie kuratorium lub jego delegatury, które są przecież często znacznie oddalone od miejsca pracy nauczyciela a dokumentacja znajduje się u rzeczników, którzy bardzo często z racji realizowanych obowiązków zawodowych są nieobecni w miejscu pracy.

Uważamy, że pominięcie odczytywania protokołu przesłuchania świadka jest możliwe po ułatwieniu dostępu do protokołów rozpraw i przesłuchań przed rzecznikiem dyscyplinarnym.

Niezależnie od tego **negatywnie** odnosimy się do postulatu zawartego dodatkowo w **pkt. 42**, zgodnie z którym można ograniczyć postępowanie dowodowe do odczytania protokołu przesłuchania świadków. Nie jesteśmy przekonani, czy dobrze odczytujemy intencje Przewodniczącej Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli przy Wojewodzie Mazowieckim, czy w jej postulatcie chodzi o takie ograniczenie. Uważamy, że niezależnie od tego, czy świadka przesłuchano już w postępowaniu wyjaśniającym, **zawsze** powinna być możliwość wezwania go na rozprawę dyscyplinarną. Aktualne pozostaje nasze stanowisko wyrażone powyżej, że protokół przesłuchania takiego świadka w postępowaniu wyjaśniającym nie musi być odczytywany na rozprawie dyscyplinarnej, jeśli jego odpis doręczono wcześniej stronom.

Postulat nr 43 - § 23 ust. 7 Rozporządzenia

Co do zasady negatywnie odnosimy się do tej propozycji. Widzimy natomiast pewną przestrzeń do tego, aby w imię postulatu przyspieszenia rozpoznawania spraw, stworzyć zasadę, że wnioski dowodowe składa się w pewnym czasie od wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, natomiast po jego upływie, jeśli ich powołanie nie było możliwe albo że potrzeba ich powołania wynikła później.

Postulat nr 44

Stoimy na stanowisku, że uprawnienia przewodniczącego składu orzekającego uregulowane w art. 85g ust. 2 Karty Nauczyciela są wystarczające. Przewodniczący może bowiem nie dopuścić dowodu, którego nie da się przeprowadzić (z uwagi np. na brak adresu świadka). Nie stoi to na przeszkodzie, aby ponowić wniosek o dopuszczenie dowodu, tym razem nie obarczony brakami.

Dodatkowo uważamy, że dopuszczenie dowodu winno być dokonywane postanowieniem wydawanym na rozprawie.

Postulat nr 45

Jednoznacznie pozytywnie oceniamy możliwość przesłuchiwania świadków z wykorzystaniem środków na odległość.

Postulat nr 46

Oceniamy tę propozycję jednoznacznie negatywnie. Praktyka dostępu do lekarzy sądowych wskazuje, że znacząco utrudniłoby a w niektórych przypadkach uniemożliwiłoby to uzyskanie potwierdzenia niestawiennictwa na rozprawę. Dodatkowo podnosimy, że lekarze sądowi nie chcą potwierdzać zwolnień lekarskich wydanych przez lekarza innej specjalności, niż praktykowana przez biegłego, co jeszcze ogranicza dostęp do lekarza. Na to nałożyć należy również bardzo krótki czas między zawiadomieniem o rozprawie a terminem rozprawy, co przy dostępności

lekarzy (na ogół) raz w tygodniu i w dużym mieście, uniemożliwiłoby uzyskanie potwierdzenia braku możliwości stawienictwa.

Uważamy, że receptą na sprawne prowadzenie postępowań dyscyplinarnych i doprowadzenie do szybszego ich zakończenia, jest ograniczenie represyjności tych postępowań i danie rękojmi przeprowadzenia ich rzetelnie, obiektywnie i z rzeczywistym poszanowaniem zasady domniemania niewinności.

Postulaty od 47 do 49 - § 27 Rozporządzenia

Przerwanie rozprawy, o którym mowa w § 27 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie szczegółowego trybu [...], powinno być możliwe na czas nie dłuższy niż 45 dni. Wynika to z faktu, że obecnie, bardzo trudno dochować terminu 21 dni, wobec konieczności doręczania korespondencji za pośrednictwem operatora pocztowego oraz trudnościami (w niektórych komisjach) w znalezieniu miejsca na odbywanie rozpraw dyscyplinarnych. Pozytywnie odnosimy się do zmiany przepisów w tym zakresie.

Postulaty od 50 do 53 - § 31 ust. 3 Rozporządzenia

Pozytywnie odnosimy się do propozycji wydłużenia do 14 dni terminu na sporządzenie uzasadnienia.

Dopuszczamy myśl, że uzasadnienie orzeczenia będzie sporządzane jedynie na wniosek (złożony w ciągu 14 dni od wydania orzeczenia). Stoimy jednak na stanowisku, że orzeczenie powinno być uzasadniane z urzędu, jeśli nauczyciel i obrońca nie byli obecni podczas ogłoszenia orzeczenia, jak również wtedy, gdy nauczyciel nie miał obrońcy w postępowaniu dyscyplinarnym.

Postulat nr 54

Dopuszczamy myśl, że po uprawomocnieniu się orzeczenia, o którym mowa w art. 76 ust. 1 pkt 2 – 4, z Systemu Informacji Oświatowej zaciągnięta zostanie przez komisję dyscyplinarną informacja o aktualnym miejscu pracy nauczyciela, aby poinformować

właściwego dyrektora o orzeczeniu, na mocy którego wygaś stosunek pracy (art. 26 ust. 1 pkt 1 Karty Nauczyciela). Taka zmiana musiałaby być dokonana w ustawie, ponieważ dotyczy ochrony danych osobowych.

Postulaty 55 i 56 - § 31 Rozporządzenia

Biorąc pod uwagę, że nauczyciela zatrudnia dyrektor szkoły, nie widzimy potrzeby wprowadzania postulowanych zmian. Wiedza dotycząca postępowania dyscyplinarnego nie jest niezbędna władzy kościelnej, ani związkowi wyznaniowemu.

Postulaty nr 59 i 60 - art. 85d Karty Nauczyciela

Związek Nauczycielstwa Polskiego negatywnie odnosi się do wszelkich prób ograniczenia prawa do obrony, w tym takich, które utrudniają dostęp do korzystania z pomocy obrońców z wyboru. Naszym zdaniem zbytnie ograniczanie kręgu osób, które mogą reprezentować nauczyciela i wprowadzanie do Karty Nauczyciela obowiązku zatrudniania profesjonalnego pełnomocnika lub nauczyciela, ogranicza to prawo do obrony. Ogranicza również swobodę działania związków zawodowych, które mogą, wedle własnego uznania udzielić nauczycielowi wsparcia, również nie w osobie adwokata lub radcy prawnego (por. art. 465 § 1 k. p. c.).

Postulaty nr 61 i 64

Pozytywnie odnosimy się do tych propozycji.

Postulat nr 62 - art. 85e ust. 6 Karty Nauczyciela

Nie jesteśmy w stanie odnieść się do propozycji, ponieważ autor nie zaproponował nowego rozwiązania.

Postulat nr 63

Nie rozumiemy tego postulatu oraz na czym winna polegać oczekiwana zmiana.

Postulaty nr 66 i 67 - art. 85g ust. 2 Karty Nauczyciela

Uważamy, że do przedmiotowych postulatów należy podejść bardzo ostrożnie. Prowadzą one bowiem do przekazania rzeczownikowi dyscyplinarnemu ogromnych uprawnień śledczych w postaci dostępu do wszelkich dokumentów będących w posiadaniu jakiegokolwiek podmiotu publicznego.

Uważamy za akceptowalne jedynie to, aby to dyrektor szkoły, w której nauczyciel jest zatrudniony, był obowiązany przedstawiać dokumenty, które są w posiadaniu szkoły a dotyczą bezpośrednio toczącego się postępowania.

Postulat nr 68 - art. 85h Karty Nauczyciela

Negatywnie odnosimy się do tej propozycji. Zakładanie, że świadek pełnoletni będzie obawiał się złożyć zeznania wobec nauczyciela uczącego w szkole, jest pewnym nadużyciem. Jeśli wynika to, z prezentowanego ustnie poglądu autorki uwagi (na spotkaniu w MEN), że nauczyciel może wyciągać konsekwencje, na skutek składanych przez świadka zeznań, jest jeszcze dalej idące i w naszej ocenie skrajnie krzywdzące dla nauczycieli.

Postulat nr 69 - art. 85h ust. 6 Karty Nauczyciela

Pozytywnie odnosimy się do tej propozycji.

Postulat nr 71 - art. 85i ust. 1 i 3 Karty Nauczyciela oraz § 16 Rozporządzenia

Nie rozumiemy na czym miałyby polegać aktualizacja odsyłająca do zmian w Kodeksie postępowania karnego.

Pozytywnie odnosimy się natomiast do wprowadzenia do Karty Nauczyciela zmian w zakresie doręczeń, uregulowanych w Kodeksie postępowania administracyjnego.

Interwencji wymaga również Rozporządzenie dot. prowadzenia postępowań wyjaśniających i dyscyplinarnych, ponieważ wprowadza w błąd poprzez zapis

o doręczaniu korespondencji za pośrednictwem publicznego operatora pocztowego. Zgodnie bowiem z art. 16 ust. 1 ustawy z 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 307) podmiot publiczny, organizując przetwarzanie danych w systemie teleinformatycznym, jest obowiązany zapewnić możliwość przekazywania danych również w postaci elektronicznej przez wymianę dokumentów elektronicznych związanych z załatwianiem spraw należących do jego zakresu działania, wykorzystując informatyczne nośniki danych lub środki komunikacji elektronicznej. Rozporządzenie nie może mieć prymatu nad zapisem ustawowym a praktyka funkcjonowania rzeczników i komisji dyscyplinarnych jest odmienna.

Postulat nr 72 - art. 85i ust. 2 Karty Nauczyciela

Pozytywnie odnosimy się do doprecyzowania, że rzecznik dyscyplinarny ma wgląd do akt postępowania dyscyplinarnego.

Postulat nr 76 - art. 85l ust. 1 Karty Nauczyciela

Negatywnie odnosimy się do postulatu. Nie rozumiemy powodu, dla którego uchylene orzeczenia miałyby się odbywać w wyjątkowych sytuacjach. Powstaje w związku z tym pytanie, czy np. jeśli orzeczenie jest wadliwe, a nie uznamy sytuacji za wyjątkową, to możemy wadliwe orzeczenie utrzymać w mocy?

Postulat nr 77 - art. 85l ust. 1 pkt 3 Karty Nauczyciela

W ocenie ZNP regulacja zawarta w art. 85l ust. 1 pkt 3 Karty Nauczyciela jest wystarczająca. z przepisu tego wynika bowiem, że odwoławcza komisja może negatywnie odnieść się do całego postępowania przeprowadzonego przez komisję i instancji, co prowadzi do powtórzenia całego postępowania dowodowego. Natomiast, jeśli stwierdzi uchybienia jedynie w części postępowania pierwszoinstancyjnego, to wskaże, jakie okoliczności komisja dyscyplinarna pierwszej instancji powinna wziąć pod uwagę przy ponownym rozpatrzeniu sprawy.

Postulaty nr 78 i 79

Co do zasady można rozważyć odpowiedzialność za nieusprawiedliwione niestawiennictwo, ale sankcje **nie powinny** być nakładane przez rzecznika czy komisję.

Postulat nr 80

Uważamy, że postulat wskazany w tej uwadze znajduje odzwierciedlenie w obowiązującym stanie prawnym, ponieważ komisja dyscyplinarna zawsze ma możliwość zmiany postanowienia o dopuszczeniu dowodu i odstąpienia od jego przeprowadzenia.

Postulat nr 81

Uważamy, że sprawa jest jasno opisana w przepisach prawa. Doręczenie może być dokonane osobiście na rozprawie, co zresztą ma miejsce w praktyce.

Postulat nr 82

Zdaniem ZNP wydłużenie dopuszczalnej przerwy w rozprawie skonsumuje postulat zawarty w tej uwadze.

Postulat nr 83

Negatywnie odnosimy się do tej propozycji. Nie wpłynie to korzystnie na szybkość postępowań, utrudni realizację prawa do obrony, zakłóci toczące się postępowania oraz pracę rzeczników i komisji.

Postulat nr 90 - art. 76 ust. 1 pkt 3 Karty Nauczyciela

Pozytywnie odnosimy się do tej propozycji z pewną modyfikacją. Kara określona w art. 76 ust. 1 pkt 3 Karty Nauczyciela winna być zmodyfikowana w ten sposób, że zakaz

przyjmowania do pracy wynosiłby od 6 miesięcy do 5 lat. Spowodowałoby to uelastycznienie kar dyscyplinarnych tak aby dobrać karę, by była ona adekwatna do przewinienia.

Postulat nr 95

ZNP jest przeciwne postulowanym rozwiązaniom. Organem, który powinien rozstrzygać, czy nauczyciel jest zdolny do wykonywania pracy, jest lekarz medycyny pracy i wojewódzki ośrodek medycyny pracy.

Co do niedostatecznego przygotowania zawodowego, to jest to w naszej ocenie okoliczność, która powinna być brana pod uwagę przy orzekaniu o winie nauczyciela. Powierzenie nauczycielowi zadań, z którymi nie miał prawa sobie poradzić, z powodu braków w wykształceniu lub umiejętnościach, powinno być powodem do uniewinnienia go od zarzucanych mu czynów.

Na marginesie pragniemy zauważyć, że przygotowanie zawodowe ocenia dyrektor szkoły. Jest ono również przedmiotem oceny w trakcie awansu zawodowego, w której to procedurze uczestniczą przedstawiciele organu prowadzącego i organu sprawującego nadzór pedagogiczny. Jeśli nauczycielowi przydzielono zadania niezgodne z posiadanymi kwalifikacjami lub np. możliwościami zdrowotnymi, to wtedy powinien odpowiadać dyrektor, ewentualnie inne podmioty, które niesłusznie doprowadziły do uzyskania akceptacji lub zdania egzaminu przed odpowiednio komisją kwalifikacyjną lub egzaminacyjną.

Postulaty od 96 do 101 - art. 81 i 82 Karty Nauczyciela

Pozytywnie odnosimy się do przedmiotowych postulatów.

Postulat nr 102 - art. 82 ust. 2 i 3 Karty Nauczyciela

Pozytywnie odnosimy się do propozycji, aby pozostawiać bez rozpoznania wniosek o wyłączenie członka składu orzekającego, oparty na tych samych podstawach faktycznych, co wniosek wcześniej rozpatrywany.

Negatywnie opiniujemy propozycję, aby wniosek mógł być złożony tylko do otwarcia rozprawy.

Postulaty od 103 do 111 - art. 78 oraz 83 Karty Nauczyciela

Stoimy na stanowisku, że zmiany wymaga art. 78 KN. Proponujemy zmianę przepisów w ten sposób, że w składzie komisji dyscyplinarnych nie będą zasiadać pracownicy organu sprawującego nadzór pedagogiczny (kuratorium oświaty). w sytuacji podpisanych porozumień pomiędzy wojewodą i kuratorem oświaty w sprawie przekazania kompetencji przysługujących rzecznikom, mamy do czynienia z tym, że rzecznik i członek komisji dyscyplinarnej to pracownicy jednego organu. Powoduje to uzasadnione wątpliwości co do obiektywności prowadzonej procedury.

Stoimy na stanowisku, że rzecznikami i zastępcami rzeczników winni być czynnymi zawodowo nauczycielami z odpowiednim przygotowaniem prawniczym (nie mówimy tu oczywiście o wyższych studiach prawniczych, jako warunku koniecznym). Obecnie na etapie postępowań wyjaśniających, spotykamy się nader często z niekompetencją rzecznika dyscyplinarnego, co skutkuje kierowanie spraw do komisji dyscyplinarnej mimo rażących błędów w prowadzeniu postępowania wyjaśniającego, których nie da się niekiedy naprawić w późniejszym czasie, lub też całkowitym niezrozumieniu aktualnych realiów funkcjonowania szkół i pracy zawodowej nauczycieli. Przejawem niekompetencji jest np. nieokreślanie w zawiadomieniu o wszczęciu postępowania wyjaśniającego lub postanowieniu o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego daty zarzucanego czynu, co jest niezwykle istotne z punktu widzenia terminów przedawnienia. Przejawem braku zrozumienia realiów, jest natomiast wymaganie od nauczycieli, aby byli nieskazitelni, nieomylni i nie popełniali jakiegokolwiek błędów w swojej pracy, aby zachowywali się podręcznikowo, a nie jak żywy człowiek, posiadający naturalne ograniczenia.

Osoba taka powinna legitymować się również odpowiednim przygotowaniem zawodowym czy stażem pracy. Jego długość, bądź dalsze wymagania mogą być ustalone w toku dalszych prac.

Uważamy również, że członkowie komisji dyscyplinarnych nie posiadają wystarczającego przygotowania merytorycznego do prowadzenia postępowań dyscyplinarnych i wymierzania kar, które czasowo lub trwale eliminują nauczyciela z zawodu. Postępowanie dyscyplinarne jest postępowaniem *quasi* karnym, którego efektem jest czasem drastyczne ograniczenie konstytucyjnych praw nauczyciela (swoboda wykonywania zawodu), dlatego też przyznanie tak szerokiego zakresu uprawnień z zakresu wykonywania władzy publicznej osobom, które nie mają należytych umiejętności do jej należytego wykonywania jest niedopuszczalne. Sądzymy, że w składzie komisji dyscyplinarnej powinien być jeden prawnik.

Komisja dyscyplinarna i rzecznik dyscyplinarny powinni mieć możliwość korzystania z niezależnego wsparcia prawnego w swoich działaniach. Naszym zdaniem niewłaściwe jest korzystanie z tego samego wsparcia prawnego przez rzecznika dyscyplinarnego, a następnie przez członków komisji dyscyplinarnej, ponieważ kłóci się to z zasadą, że nie można być sędzią we własnej sprawie, czyli doradzać rzecznikowi, którego działania, pod kątem zgodności z prawem, są następnie przedmiotem kontroli przez komisję dyscyplinarną.

Postulaty od 112 do 115 – art. 85t ust. 6 Karty Nauczyciela

Zdaniem ZNP wydłużony winien być czas na rozpatrzenie odwołania od decyzji o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków do 10 dni roboczych albo 14 dni kalendarzowych.

Postulat nr 116 – art. 85t ust. 8 Karty Nauczyciela

Zmiany wymaga art. 85t KN m.in. w zakresie obligatoryjności zawieszenia (przepisy są niejasne dla dyrektorów i zbyt rygorystyczne). Dodatkowo, postępowania w sprawie odwołania od zawieszenia powinny być jawne (jest skarga konstytucyjna w TK w tej sprawie), tj. powinny odbywać się na rozprawie a nie w oparciu wyłącznie o postanowienie komisji i odwołanie uprawnionego.

Postulaty 118 i 119 - art. 85t Karty Nauczyciela

Decyzja o zawieszeniu w pełnieniu obowiązków powinna spełniać wymogi decyzji administracyjnej, jednak nie oczekujemy, że będzie tą decyzją. Chodzi o to, że warto zachować odrębną procedurę odwoławczą, bez stosowania Kodeksu postępowania administracyjnego.

Postulaty 120, 121, 124 i 139

Uważamy, że sankcje za opisane w tych uwagach zaniechania (działania), są doskonale znane dyrektorom i jasno uregulowane w przepisach.

Postulaty nr 122

W ocenie ZNP przepisy nie wymagają doprecyzowania.

Postulaty nr 123

Popieramy ten postulat. Naszym zdaniem należy wprowadzić krótki termin, w jakim dyrektor winien przekazać odwołanie nauczyciela (np. 3 dni robocze).

Postulat nr 125

Zdaniem ZNP przepis nie wymaga doprecyzowania. Organ powinien zawiesić dyrektora, co jeśli nie nastąpi, wiąże się z określoną sankcją karną.

Postulaty nr 126 i 128 - art. 85t Karty Nauczyciela

Odnosząc się do uwagi dotyczącej sformułowania "sprawa niecierpiąca zwłoki", pozytywnie opiniujemy postulat zmiany przepisu poprzez jego doprecyzowanie.

Co do kwestii informacji o wysokości grożącej kary, jak wspomniano wyżej, w naszym przekonaniu dyrektor powinien posiadać informację o wnioskowanej wobec nauczyciela karze dyscyplinarnej i o tym, czy zarzucany czyn narusza prawo i dobro dziecka. Wynika to z tego, że jeśli nauczyciel został, decyzją dyrektora zawieszony,

proponowana przez rzecznika kara, wpływa na możliwość kontynuowania zawieszenia (art. 85t ust. 2 Karty Nauczyciela).

Postulat od 129 do 134 – art. 85p Karty Nauczyciela

Zdaniem ZNP znacząco zwiększone musi być wynagrodzenie rzeczników dyscyplinarnych i członków komisji dyscyplinarnych oraz obrońców z urzędu. Obecnie kwoty są dramatycznie niskie i w żaden sposób nie rekompensują pracy w tym charakterze. Kwoty te powinny być odniesione do waloryzowanych cyklicznie danych (np. w odniesieniu do minimalnego wynagrodzenia za pracę lub przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej).

Postulat nr 135

Nie rozumiemy na czym zmiana miałaby polegać, ponieważ autor postulatu nie zaproponował postulowanego rozwiązania.

Postulaty nr 136 i 137 – art. 85p i 85r Karty Nauczyciela

Pozytywnie opiniujemy postulowane zmiany.

Postulat nr 138 - art. 85x ust. 1 Karty Nauczyciela

Nie widzimy powodów do udzielania dostępu do takich danych osobom, dla których dane te są nieprzydatne i nie są niezbędne w prowadzonej przez nich działalności. W wymienionych instytucjach nie zatrudnia się nauczycieli w rozumieniu Karty Nauczyciela. Jeśli w ramach pracy w niepublicznej placówce, wykonującej jednocześnie działalność kulturalną, zatrudniony jest nauczyciel, to dyrektor takiej placówki już obecnie będzie miał dostęp do Rejestru.

Postulaty nr 140 i od 142 do 144 - art. 85z Karty Nauczyciela

Trudno nam odnieść się do postulatu, czy to osoba odpowiedzialna z komisji dyscyplinarnej winna mieć zawsze możliwość zmiany danych wprowadzonych do Centralnego Rejestru i sposobu obsługi systemu.

Niemniej jednak popieramy postulat usprawnienia prostowania ewentualnych omyłek dokonywanych na etapie wpisywania danych do tego Rejestru i jego obsługi.

Postulat nr 141 - art. 85z ust. 1 Karty Nauczyciela

Jednoznacznie negatywnie opiniujemy postulat, aby w aktach osobowych lub innej informacji, która byłaby przekazywana kolejnemu pracodawcy, umieszczać informację o karach innych, niż wskazane w art. 76 ust. 1 pkt 3 i 4 Karty Nauczyciela.

Pragniemy zastrzec, że na etapie dalszych prac nad postulowanymi zmianami, mogą pojawić się ze strony Związku Nauczycielstwa Polskiego kolejne postulaty dotyczące zmian w przedmiotowej materii.

Z wyrazami szacunku